

Abonnement pour un an
350 piastres

Edition spéciale. 500 ptrs .

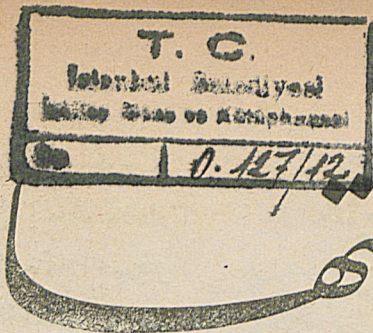
Adresse :

“Idjtihad,” Constantinople

Téléph . St . 865

XXIII ème ANNÉE

1927, 1 Septembre No 235

IDJTIHAD

علمی ، ادبی ، اقتصادی ، صناعی ، صحتی مجموعہ

آبونمان : سنہ لکی [۲۴ نسخہ]
نور کیا ایچون ۲۴ ، خارج ایچون
۳۴ ، اعلا کاغذلیسی ہ ایرادر .

ادارہ خانہ سی :

جفال اوغلندہ « اجتہاد ٹہوی »

تلہ فور : استابول ۸۶۵

یکرمی اوچنچی سنہ

نومرو ۲۳۵ - ۱ ایلول ۱۹۲۷

عبدالحق حامد بك

کندیسیلہ ملاقات ایتک ایچون تلفونلہ تعیین ایتدیکی
ساعتده (ماجقه بالاس)ك دوردهی قایه سندن کیردك؛
برنجی قاتده ۶ نومرولو قایلنك ذیلنه باسئجه نیمزومتظم
قیافتلی برخدمتجی قیزقای بی آجدی؛ بکله نیلن بر مسافره
سویله نیلن طرزده کولریوزله وکیم اولدیغمیزی صورمايه
حاجت کورمه یه رك همان بیورک دیدی . بئله براراستاده
عرض تعظیبات ایتك اوزره کلن ماجد بك ومحسن بك
اسمنده کریدلی ایکی کنج واردی . محسن بك لوزان
دارالفنونندن مأذون حقوق دوقتوری ایمش . خدمتجی
قیز بزی بیوک وفرح بر سالونه کوتوردی ، بك افندی

— اوراده قیلمد اماندن ، نه یاپیورسکزن ؟ صوغوق
آله جفسکزن .

بونی سویلین آدولف بریسون ایدی .

— Peeano nox ، ی مطالعه اییدیورم . هوغونك
شعرلرنده کی وزنی ، طالع لرك آهنکته تطبیق ایتکی تجربه
اییدیورم ، دکزنك شدتلی کوکره لرینی ، ناکهانی صاغناقلرینی ،
هیچقیریلرینی وطاطلی شکایتلرینی دیکلیکزن . دیدی و « کری به
کلیانلر » نشیده سنك شو صوک بیتلرینی او قومده باشلادی :
اونلری جذر ومدلر اثناسنده کندی کندیکزه نقل ایدرسکزن .
و آقشام اوستی بزه دوغرو کلدیککزن وقت
بو صدرلر کزی بویله مأیوس یاپانده اودر .

سنه لر کچدی . فقط اونك او کونکی اساطیری بر معبودشکلی
حالا کوزمک او کنده وایکلتیلر وفورطنه لرله بو اوچ مصراعك
دلغراش نوحانی حالا قولاقلمده در .

— مادام ثیوون سارسه بک بوسوزلری واقعه او قدر موافق
و بنم او کون کوردیکم و دودوغمه او قدر مطابق درکه بونلری
تماما کندی سنوحاتم کبی حد ایدرك بورابه درج ایتکده بآس
کورمدم . سنه لر کچدیکی حالده مونه ایله ایلك وصوک ملائمه
اونك حقنده بنده فلاکت زده بر قرال شهیدین زیاده بودلرک
دیدیکی کبی « کندی نامتناهیکنی دکزنک متناهیکنی ایچنده
اویوتان » و « کیتمک ایچون کیتمکه » حاضرلانا رقیق وپك
زیاده حساس بر یوبلی تأثیرینی بر اقدی .

هر حالده بو قدر مختلف حسلر افاده و احساس ایدن بر
چهره نك وعینی زمانده بو افاده لرك قالبی چیقارمق هر صنعتکاره
میسر اولاسه کرکدر .

عائشاه زاده ا . ح

کلیورلر دیدی . بنجه ملاقات خدمتجی قیزك بزه قاپی
آچاسی وایچهری به آلماسی دقیقه سندن اعتبارا باشلامشدی .
قوربدورک تمیزلکی وساده کوزللیکی نهوده کی نجیب روح
حقنده بزه قصیده او قومایه باشلامشدی ؛ صالوک فریشی ،
صالونك دیوارلرنده کی رسملر ، نه تازه لرلر اوزره رنده کی بعضی
ظریف بیبلر ، بیوک بر آهنك وحسن آشنالق آیتلری
اولارق کورولیوردی .

Montre moi où tu te loges

Je te dirai qui tu es.

یعنی « مسکنکی کوستر ، سنك نه قیراطده آدام اولدیغی
سویله رم » وجیزه سی نه قدار حقی در . بر آلمان ضرب
مثلی ده شودر : برزائر بر نهوده بر قاچ دقیقه طورور فقط
بو ائشاده چوق اوزاق زمانلری کورور ، بونلرک هر ایکسی ده
روح آشنالق کوستریر . ذوق سلیم وحس سالم صاحبلی
بر قولوبه یه بیله روحلرینك دامغالرینی باصارلر . بعض
دوستلرم واردر ، که اونلرک مسکنلرینه کیردیکم زمان خارج
از مملکت بریده بولونیور کبی اولورم . فرانسه ده ،
انکلتیره ده ، آلمانیه دمتاز رجال فکریه دن برینك بر
ویللاسنده بولونیور کبی اولورم . کچه جی زاده عزت
فؤاد باشانك جناب شهاب الدین بکك عشاقی زاده خالد
ضیابکك ، مرحوم صالح فؤاد ، رشاد فؤاد وتوفیق فکرت
بکک الخ مسکنلری . بنده دائما بو حسی اویاندرمشد .

حامد بکک سالونه داخل اولدقندن ایکی دقیقه صوگره
حامد بک سالون قایسندن کیردی وقابونك او کنده بولونان
بر پاراوانه نك آرقاسندن اونورانی ویتش بش سنه نك
ابداع ایتدیکی بیاض تاجیله کوروندی . دهانك اوزره رینه
سنه لر تخریبکار تأثیرینی یاپامیور . عبدالحق حامد بک ،
کونش دوغیور کبی سالونه کیردی ، ایلك تأثیر بودر ،
حامد بکک او کون بانا یایدینی انطباع بر طلوع انطباعی
اولدی . آرقه سندن برکنج کیردی . دیگر بر او طده
بوکنج بکله ادبی براشتغالده ایمشلر . بوکنج حامد بکک
شعرلرینی جمع وطبع ایتك ایسته یورمش (حزینة اوراق)
عنوانلی اسکی بر مجموعه صاحبنك اوغلواوله یغنی حامد بک بزه
او کرتدی . استادی زیارته کلیرکن دوشونیوردم وکندی

ایام بهارست کل ولاله و نسرین ،
از خاک برآیند تودر خاک چرائی ؟
چون ابر ساپر بهاران بروم زربکریم
برخاک نوجندان که توازخاک برآی .

سطرلرینی آ کدیریور دیمشیدیکز . « دیدی . صوکره
سوزخواجه تحسین ایچون یازمش اولدیجی مرثیه انتقال
ایتدی . او ایلك دفعه (هفته) مجموععه سنده ، شمس الدین
سامی بك مرحوم طرفندن نشر اولوندی . سانسور بر
قاچ بیتنی چیقارمشدی عینی اکسیك حایله (رسمی
کتاب) ده چیقادی قرق سنه اول سانسور طرفندن
طی ایدیلن بیتلری علاوه ایدیلر کمال ایدیلن شکل تامیله ده
(اجتهاد) ده انتشار ایتدی . دیدی و اشعارینی جمع
ونشر ایتک ایسته بن کنجه خواجه تحسین منظومه سنی تام
اولاراق (اجتهاد) ده یولاجفی سوبله دی . [۰]

شعرلرینی ، اثرلرینی هانکی وضعیت روحیه ده یازدیغنی
سوال ایتدم ؛ بن بیلیرمی یم ؟ دیدی . بوجواب بنم ایچون
بالغا مابلغ کافی کلدی : استاد ، بنم سواله جواباً یوز
صحیفه دولدوراجق ایضاحاتده بولونسه دیدی اوکر نمک
ایسته دیکمی بوقادار تام بر صورتده ینه اوکر تمش اولمازدی .
حامد بك هر ده ادا می کبی « غیر شعوری بر یکون
ارثیت » ی تمثیل ایدر . عبدالحق حامد Lord Byron
الح Charles Baudelaire ، De Quincey ، Paul Verlaine

کبی برشاعردر . عرفی شیرازی کبی .

آفتاب آمد و در زیر سرم بالین شد ،
چون بخواب عدم از حسرت جانان رفتم .

و
عاشق هم از اسلام خرابست هم از کفر :
پروانه چراغ حرم و دیرتداند .

و
بچشم معرفت بنکر مصاف نظم هستی را
که هر خاری در آن وادی درفش کاویان بیتی .

و
دل موج خیزگریه ، جبین صاف از ملال :
دریای اضطرابم و کوه تحلم .

الح دیبیه بیلیمش اولان معظم شاعر عرفی شیرازی ،
(ایران) ک و ستون شرق ک اک بیوک لیریک شاعری
عرفی شیرازی کبی برشاعردر . اکر عبدالحق حامد بك
ناصل شعر یازدیغنی بیلسه کوچوک برآریتست ، برناظم
[۰] بومنظومه ۱۰۳ نومرولو (اجتهاد) ده انتشار ایتشدرد .

کندیمه : حامد بك منتظم بر کلیاتی یاپیلسه دیورددم . حامد
بك آبار تماننده عینی مقصدله اشتغاله تصادف ایدیجه متحیر
و بمنون اولدم . بنجله برابر کلن ماجد بك استادك یو كسك
ماثرینی ذکر ایدر ك « ألكزى اوپمدهن أولسه یدم كوزم
آچیق کیدردم » دیدی . استاد ، معتاد تواضع کارلغیله
بنی کوسته ره ك ، « بنی یو كسك کوسته رن بودوق توره
سلیمان نظیف در ؛ سلیمان نظیف آه چوق یازیق اولدی »
دیدی . بن ثروت بز کونشك یو كسك اولدیغنی سوبله مش
وادعا ایتش اولاییلیر ز . فقط بو فائده سز و لزوم سز
اشتغال دگیلدر ؟ فیض و نعمتی بیلینمك ایچون حقنده
قصیده لر یاز بلیه کونش محتاجیدر ؟ کونشك حیات ویریحی
نور و حرارتك بلاغی هانکی قصیده ده بولوناییلیر ؟

کندیسنك اولمایان اثرلر ایچون استادك حافظه سی
چوق قوتلی قالماقده در ؛ کندی اثرلری ایچون ایش
بومرکزده دکل : بز کلمه دن اول بو کئجله برابر (فنا)
عنوانلی منظومه بی زده بولاییله جکرینی دوشونیورلر مش .
(فنا) منظومه سنی او قویایم دیدم و او قودم از بر مده ایدی ؛
منظومه نك انشادی ، بوندن یکیرمی اوچ سنه اول
لوندرد سفارتخانه مزده کندیسیله بومنظومه وسائر حقنده
مکالمه مزك خاطراتی استاده احیا ایتدی :

« خاطر لایورم . بومنظومه بی سفارتخانه ده کی او طهمده
عینی شوق و وجد ایله او قومشیدیکز .

پر برف چن آچاده آغوش فراق
مظلم کیجه لر ماتم زلفك قیلار اقرار .

بیتنی الك زیاده بکندی ککزی سوبله مشیدیکز . بنده سزه
حق ویرمشم . بنده سزه (قهریات) ده الك بکندی کم
بر شعر یکزی او قومشدم « اون دوقوزنجی عصره »
عنوانلی بر قطعه ایدی باقك اوده بنم از بر مده در :

اون دوقوزنجی عصره :

بر آخرت هیچی تام ایتدی تشکل

مجرای سیولکده رسوبات غمکدن ؛

شاعرلرک ایلر ایدی یاسی ترنم :

فریادلر ای عصر بومرق نفمکدن !

علاوه ایتدی :

« فنا » منظومه سنده کی

ایام بهار اولدی چیچکلر بتون آجدی

قالسینی بنم غنجه فم حسرت کفتار ؟

بیتی (شیخ سعدی) نك ، مرثیه سندن

موزه مزك قيمت واهيتي

كلخانه بارقه آجيلان و سروی و چنار آغاچلریله محاط بولونان یوقوشی تعقیب ایدمك «آنا رعیتقه موزه سی» نه یاقلاشان زائر، در حال کندي استیلا ایتش اولان بر جاذبه نك تأثیری آلتند بولندیغی حس ایدر و موزه بنالریك او کنده کی میدانه کیرنجه ده ساکن برانزواکاهه داخل اولدیغی ظن ایلر .

یالکیز قوشلرك نغمه لری و شهرکده پك اوزاق مسافه لر دن منعكس صدالری ایله اخلاص ایدیلن سکوت، عظمت ویا ظرافت لری بعض ساعتلرده کونشك آلتون شعاعاته مستغرق اولان مرمره یکلری حاوی کوچوچك باغچه، چینیلی کوشكك ظرافت و لطافتیله تضاد تشکیل ایدن یکی موزه نك (قلاسیک) تعبییریله معروف بسیط و منتظم جبهه لری، بو جبهه لرك اوکنه دیزلمش اولان مرمر ویا صوما کی لحدلرك پك ساده تریناتی، بوتون بونلر انسانك کرچکدن تأثیرینه اوضرا مقدن آزاده قالمه مدیغی انزو انمون بر محیط حصن ایتکند. اویخ... انسان بوراده کندينی شهرک ولوله نی سوقا قنرندن، اوتوسو یالرك سر سملتیجی کوروا تیسندن نه قادیار اوزاق طویار...

موزه مزك بوکون آغوش صیانتده بولوندیغی باشلیجه آناری ذکر ایتزدن اول - محضا اولانجه قیمتی تقدیره مدار اوله بیلمت اینجون - بو مؤسسسه نك وقتیه ملکتمزده اک شدید واک بد اندیش بر ظلم و استبدادك حکم سورمکده اولدیغی یکریمی بش سنه لک بر دوره ایچنده، هرفکرک ظن و شبهه یی داعی اولدیغی قورقونج و غدار بر هنسکامده میدانه کلش و اساساً پك کوچوک و اهمیتسز بر قوللکسیوندن عبارت ایکن بوقیصه مدت ایچنده دنیانك اک بویوک موزه لری صره سنه یوکسلمش اولدیغی خاطر لایق لازم وواجیدر. بوکون عسکری موزه سی اتخاذ ایدیلن قدیم «جیخان انباری» نده ۱۸۴۷ سنه سنه طوغری جمعه

اولوردی. بیوک شاعر لرو علی العموم دهالربتون بر قومك وجد واستغراقلریك اوزون عصر لرحه متراکم یكون معظمه لسان اولورلر .

بر حدیث قدسی «اللهم سمواتند خزینه لر واردر، که بونلرك آناختارلری شاعر لرك لسانیدر» مألنده در . کچن کون «شاعر» ه شوقلمه ایله خطاب واونی شو صورتله توصیف ایتشدم :

شاعر

سویله تن وجدانلرك سنسین نیاز رازی :
عطر رقصان خیال، الحان معنادر آدك ؛
سن بو حیرت باغك آهنگ ورنك و بوی
بر سماوی کاستانك کلرندن ریلا دك .

شاعر لرك غیر شعوری لك در . اونك روحنده کی زنبركلرك عقل و منطقله علاقه لری یوقدر . عقل و منطق حال ایله انطباقده فعال اولور . شاعر ی تحریك ایدن قوت چوق اوزاق برماضی دن کلیر وچوق اوزاق بر آتی به کیدر .

عزت خود بشکن و عزت شمار
زحمه امتی ازوی برآر .

و

کفر، اسلامه، اسلام نفرتیزه ؛
حکمت ایزد ندانم چیست در اینجا من .

دیین (عرفی)، هر مزپرست، آتش پرست (ایران) ك عربجه دن معنا هیچ برلسان بیلمه ین وهر کسه بولسانله خطاب ایدن ذوالانتقام، شدید انعقاب بر عربستان الهیله مصادمه سنك تأثیر مستمری آلتنده در . (فردوسی) و (خیام) دخی ایران بنیه روحیه سنك عرب بنیه روحیه سیاه مصادمه سنك صا صینتقیسی عصر لر دن صوکره و غیر شعوری اولارق دیله کتیر مشلردر .

بانا کچن کون «ینه شعرله اشتغال ایدیور میسکز؟» دییه بر سوال ایراد ایدن بر دوستمه :

شعرله اشتغال اولونماز، شعرله اشتغال اولونوردیمشدم. عبدالحق حامدك اشتغال ایتکده دوام ایتکده در، بعضاً فورانیله جوارنده کی حیاتلری احیا ایدن، وه زو «یا نار طاغی کیی دکل؟ اوهم کورن، هم ایشیدن، هم ایصیتان بر کونش کیی اشتغال ایتکده در . نورانی بر وارلنك اوکنده محبت و حرمتله اکیله رك آریلیرکن انسان روحنی نه قادیار یوکسك و یوکسلمش حس ایدیور !

۲۸ تموز ۱۹۲۷ یقه جیق عبدالله مهروت